

LÄNSSTYRELSEN

Stockholms län

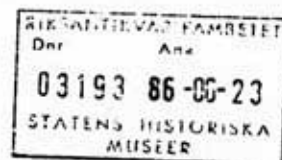
Planeringsavdelningen
Enheten för kulturminnesvård
Handläggare
1:e byråsekreterare
Henric Falkman
08/785 42 44

BESLUT

Datum
1986-06-16
Ert datum

Delg kvitto

Beteckning
11.392-67-84
Er beteckning

Byggnadsminnesförklaring av Sturebadet på fastigheten Sperlingens Backe 32, Östermalm, Stockholm

Fråga om byggnadsminnesförklaring av Sturebadet väcktes på förslag av stadsantikvarien den 20 juni 1967. Ärendet överfördes från riksantikvarieämbetet till länsstyrelsen 1977 efter en decentraliseringsreform av kulturminnesvården. Frågan har diskuterats med Fastighets AB Stockholms Badhus vid ett flertal sammanträffanden. Länsstyrelsen har även samrått med stadsmuseet.

Byggnadsnämnden har den 8 november 1973 tillstyrkt byggnadsminnesförklaring.

Beskrivning

I samband med den pågående utbyggnaden av bostäder på Ladugårdslandet beslöt Stockholms Badhus AB 1882 att uppföra Ladugårdslandets Nya Badhus. Badet - som öppnades i maj 1885 - fick en central placering vid Stureplan och kallades så småningom Sturebadet. Verkställande direktör för Stockholms Badhus AB var den kände balneologen (badläkaren), professor Carl Curman. Han var konstnärligt lagd och angav riktlinjerna genom egna skisser.

De slutliga ritningarna till Sturebadets fasad och den glastäckta vänthallen utfördes av arkitektfirman Magnus Isaeus och C Sandahl i förening med den unge medarbetaren Gustaf Wickman. Planer och övriga inredningar utfördes av arkitekt P G Sundius efter skissplan av Curman. Ansvarig byggmästare var Hj Lindahl.

Sturebadet är det första byggnadsverk, som Wickmans namn är förknippat med. Särskilt lär han ha haft fria händer beträffande ornamentiken. Ritningar till järnkonstruktioner utfördes av överingenjör C A Lindvall på Bergsund.

Den smala putsfasaden är elegant artikulerad med utskjutande sidorisaliter, krönande segmentfrontoner, kraftfull taklist, markerade bjälklag och diamantrustik i bottenvåningen. Den

influerades av renässanspalatset Vendramin-Calergi i Venedig. Detta var Curmans idé för att kunna bemöta byggnadsnämndens krav, att huset på ett så värdigt sätt som möjligt skulle ansluta till den omkringliggande paradbebyggelsen. Det borde nämligen inte framgå av det yttre att det var fråga om en badanstalt.

Interiören utformades efter antika förebilder. I atriet (med dagerljus från glastak) finns en festlig och rikt artikulerad arkitektur i renässans. Atriet fungerade ursprungligen som väntrum för badgästerna.

Badets övriga utformning är en återklang av den metodiska badform, som infördes av grekerna och upptogs av romarna, och som sedan tillämpats i de sk bysantinska, orientaliska, turkiska, iriska och finska baden.

I de romerska baden hade varje enskild del sin speciella funktion. Den besökande lade av sig kläderna i ett apodyterium, gick därifrån till ett frigidarium, en simbassäng med kallt eller ljummet vatten, passerade därefter genom ett tepidarium med uppvärmd luft till ett caldarium med en bassäng med varmt vatten men där man kunde avsluta med ett kallt dopp.

År 1903 skedde på Curmans initiativ tillbyggnad av en tvåvånings simhall på tomtens inre under ledning av arkitekterna Sigge Cronstedt och Hjalmar Mølin. Simhallen var utformad i jugendstil med fornordiska och moriska drag. Ett flertal förändringar har senare gjorts, bl a inredning av vindar, gårdsöverbyggnader, ändringar av restaurang och tvättinrättning och fasadförändringar i bottenvåningen. Sturebadet härjades våren 1985 av en brand som till stora delar förstörde simhallen. Denna avses emellertid att rekonstrueras.

Curman har utövat ett mycket stort inflytande på såväl själva balneologins (läran om de medicinska badbehandlingsmetoderna) utveckling som på våra badanstalters utformning. Han införde talrika medicinska badformer jämte massagebehandling och ägde internationellt rykte som sakkunnig i hygienska och balneologiska frågor. Curman får anses som nyskapare av vårt svenska badväsen och initiativtagare till de moderna varmbadhusen i Sverige. Dit hör i första hand Malmtorgsbadet, uppfört 1868 (rivet 1917) och Sturebadet, båda i Stockholm, men även flera andra badanstalter runt om i landet.

Sturebadet har - trots förändringar och brand - en unik personhygien- och byggnadshistorisk betydelse.

Beslut

Eftersom Sturebadet bevarar egenarten hos gången tids byggnadsskick och med hänsyn därtill är att anse som synnerligen märkligt förklarar länsstyrelsen med stöd av 1 § lagen om byggnadsminnen (SFS 1960:690; 1976:440) byggnaden för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 2 § samma lag följande skyddsföreskrifter som upprättats i samråd med byggnadens ägare:

1. Gathuset och atriet får inte rivas eller till sitt yttre, gathusets bottenvåning mot Stureplan undantagen, byggas om eller på annat sätt förändras.

2. I det inre får inte åtgärder vidtagas som medför ingrepp i stomme. I entré (1), förstuga (2), atrium (3) samt kontor 2 tr (4) enligt motsvarande angivelse på kartbilaga (bilaga 1) får åtgärder inte vidtas som medför ändring av befintlig planlösning eller ingrepp i fast inredning.

3. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt och med sådant material, att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

Anmärkning

Atriet: Glastaket i atriet får återställas till ursprunglig utformning

Öppningen i atriet för trappan till simhallen får sättas igen till ursprungligt utseende

Atriets östra fondvägg får genombrytas för passage till det blivande galleriaplanet, dock att fondväggens utformning skall godkännas av länsstyrelsen.

Simhallen: En särskild överenskommelse om rekonstruktion har träffats mellan byggnadens ägare och Stockholms fastighetsnämnd i juni 1985. Sedan rekonstruktionen genomförts skall punkt 2 i skyddsföreskrifterna kompletteras med "Simhall (5)". Simhallen skall då omfattas av samma föreskrifter som entré, förstuga, atrium och kontor 2 tr.

Byggnadens ägare har vid samråd bekräftat att ersättning av Staten inte kommer att yrkas med anledning av detta beslut.

Länsstyrelsen lämnar råd och anvisningar i fråga om vård och underhåll.

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter finnes nödvändig för att byggnaden skall vara till nytta eller om sådan ändring eljest kan anses påkallad av särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt 3 § lagen om byggnadsminnen meddela tillstånd härtill.

Enligt 14 § tredje stycket samma lag gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

☒ Besvär till kammarrätten i Stockholm (enligt bilaga 2, formulär A).

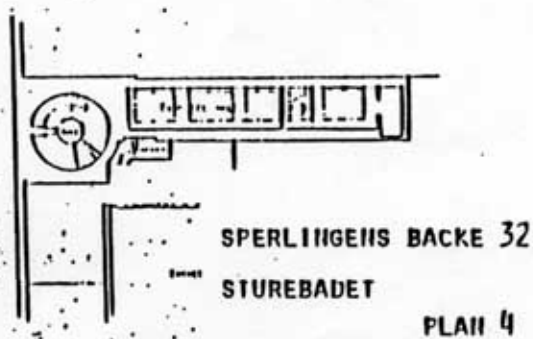
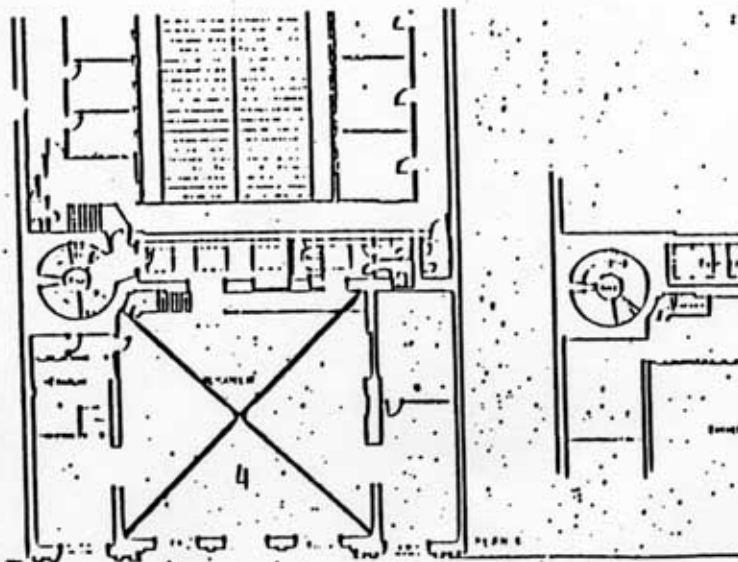
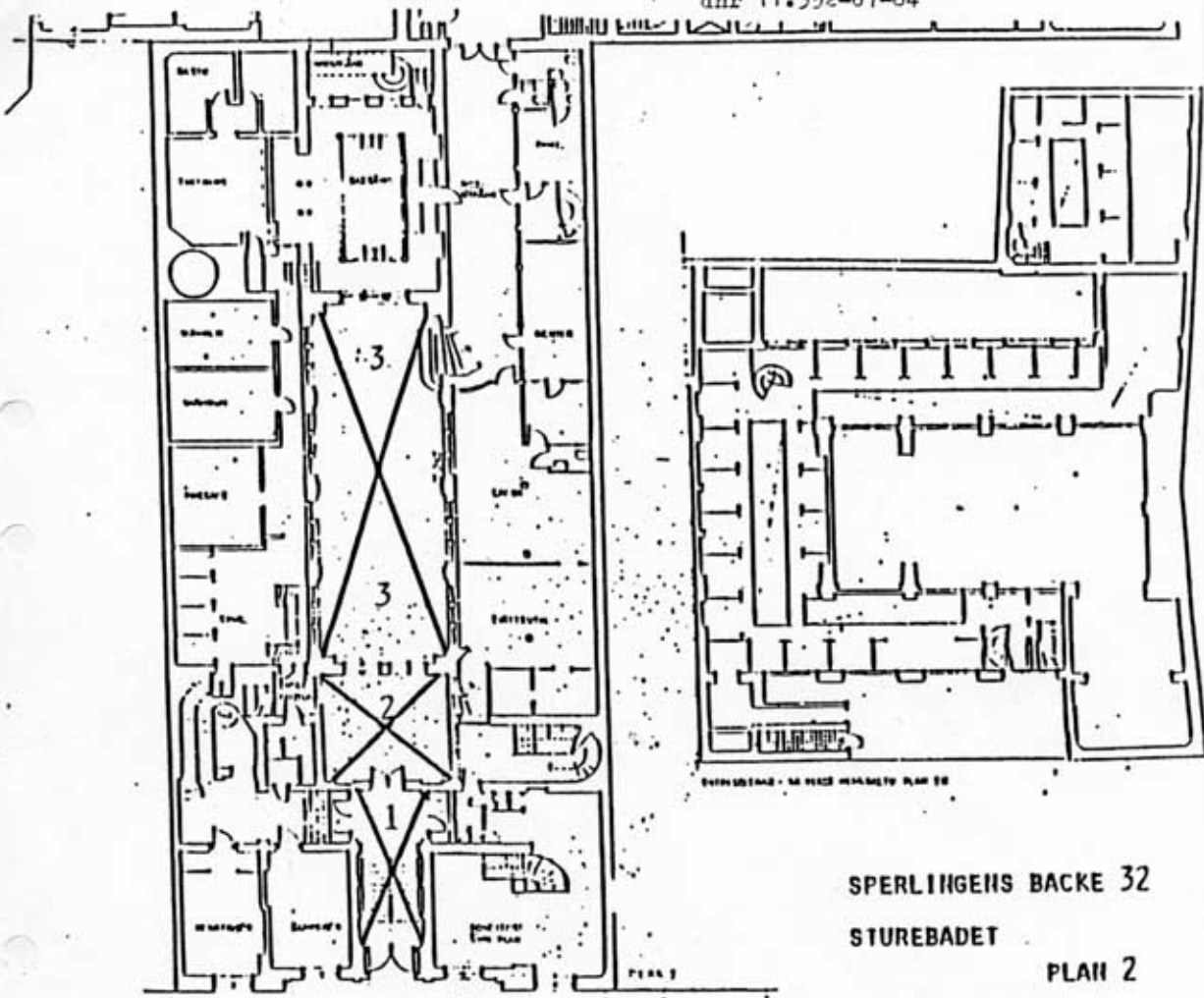

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit byråchef Mats Larsson, beslutande, länsantikvarie Bengt O H Johansson, förste länsassessor Per Evaeus samt förste byråsekreterare Henric Falkman, föredragande.

Mats Larsson

Henric Falkman

Kopia till:
akten
enheten för kulturminnesvård
byggnadsminnesregistret med lagakraftsbevis
riksantikvarieämbetet och statens historiska museer
riksantikvarieämbetet och statens historiska museer med lagakraftsbevis
byggnadsnämnden i Stockholm
fastighetsregistermyndigheten med lagakraftsbevis
Stockholms stadsmuseum
planeringskansliet, PE

Den som vill överklaga länsstyrelsens beslut skall göra det skriftligen genom besvär hos kammarrätten i Stockholm.

Besvärshandling skall ha kommit in till kammarrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fått del av beslutet.

I besvärshandlingen, som skall vara egenhändigt undertecknad av klaganden eller hans ombud, skall anges det beslut mot vilket talan föres, vad som yrkas samt de omständigheter som åberopas till stöd för yrkandet. Klagande bör vidare uppge bevis som han vill åberopa och vad han vill styrka med varje särskilt bevis.

Klaganden bör i besvärshandlingen uppge namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer.

Insända besvärshandlingen med posten skall det ske med betalt brev adresserat till: Kammarrätten i Stockholm, Box 2302, 103 17 STOCKHOLM.